

CZECH A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
TCHÉQUE A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
CHECO A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Thursday 13 May 2010 (afternoon)
Jeudi 13 mai 2010 (après-midi)
Jueves 13 de mayo de 2010 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.

Napište komentář na **jeden** z následujících textů:

1.

Bylo to jednou na stavbě, když Mária přinesla za otčimem oběd. [...]

Zavalitému puckovi sahaly sukénky sotva po kolena a taška s obědem až hnedle na zem; byla to první „polednice“. Stála zaražena, každodenní cesta na staveniště byla dnes náhle zatopena. Nedlouho rozpakovala; hned vydala se na cestu kolem. Leč potkala
5 ji nehoda – dostala se jenom k hranici cihel, kde bylo sotva pro šíř chodidla místa – a už se válela ve vodě. Ulomila se s ní kůra prsti louží podhloubená.

Nehoda dítěte uvítána byla řevem veselí ze strany dělníků, a říjeli dokonce smíchem, když se z tašky trhovky vyvalil všechn oběd a hrnky vylily obsah, daleko zřejmý, přímo do špíny.

Rozmar diváctva octl se pak na vrcholu, když děvče, stojíc po kotníky v louži, s velikou
10 a jaksí na odiv stavěnou hospodyňskou čiperností počalo lžící lovití hutné součástky oběda do hrnků. Napřed kousek masa a potom zemčata.

Malá nešťastnice nedbala ani poznámek, dobře míněných rad, ni chechtu, a co se dalo zachrániti, zachránila. Vylezla z louže, hrnky srovnala do torby a přicházela krokem náramně pomalým.

15 „Skopový s marjánkou!“ vykřikl kdosi, „no, ježíšmarjá, já bych tě roztrh’, holka, kdybys mi to udělala!“

„Naber si taky polívky, hloupá!“ nabádal jiný, „je kapaná!“

Tu rozječela se malá náhle rozezvučeným pláčem, jakým děti v doslech rodičů se blížíci přiznávají se k trestu i snaží se působiti na jeho zmírnění okázalou lítostí –
20 slzami politá přetvářka.

Krůčky její byly stále kratší a kratší, až se zastavily před starým nevlidou zrovna vedle Léna. Seděl na zemi v suchém cihlovém poprašku a kouřil po celou tu dobu tak klidně, jako by se ho věc ani zdaleka netýkala, ani Lén se nenadál, že se to rozlil oběd starému Kryštofovi, se kterým na zdi nabíral z jedné kádě malty.

25 Ovšemže bylo v tom mnoho neodolatelného, když děvče v suknici zmočené před otcem stojíc, levou rukou žmolilo na tváři špinavé slzy a pravou od těla napjatou podávalo brašnu s namíchaným obědem a klidně kanoucími velikými kapkami bláta, a když táta nebral, ba ani se nehýbal a jen klidně kouřil, zatímco dcerka stále úpěnlivěji brečela.

Byla to jistě velká švanda, a diváci dopřávali si jí jako zadarmo, až konečně Kryštof dokouřil,
30 dýmku docela chladně vyklepal, za zástěru zastrčil, povstal a patrně, aby celé veřejnosti ukázal, jak chlapsky si dovede počínati otec jako on, napřáhl ruku k hrozné ráně.

Děvče zavřísklo, jak by ji dostalo, ač otčimova pěst nedopadla, uvázla v hrsti Lénově.

„Snad byste nebláznil, starej blázne!“ řekl Lén, zatahna sevřenou pěstí, až Kryštof k němu přirazil.

35 „A co vy se mnou šmejkáte, když já trestám dítě za jeho svývolnost,“ osopil se Kryštof s ohromným vztekem, nastrčiv siný obličej téměř až k samým očím Lénovým.

Hned však zkontrol a kupodivu klidně usedl zas do prachu pod lešením, přijal brašnu s obědem a pustil se do masa i zemčat tak, jako by se ani nebyly v louži oplácky.

- 40 A nikomu ani nenapadlo, aby se tomu zasmál, ačkoli to snad bylo nejvíce k smíchu. Ale ne. Zrovna tady při tomto soustu z bláta vyloveném veselost selhala. Všichni mlčky odešli a ztratili se, svobodní a přespolní po výčepech a hokynářských krámcích a ti, již čekali svoje „báby“ s „manžárem“, odebrali se na svá každodenní dostaveníčka do rodinného kroužku na hodinku, než polír zazvoní.

Karel Matěj Čapek-Chod, *Kašpar Lén mstitel* (1908)

- Sledujte v úryvku postoj vypravěče k popisované epizodě. Je zcela neutrální, jak to žádá poetika naturalistického románu, nebo lze vycítit i jisté implicitní hodnocení chování postav?
- Pozorujte, jak jsou charakterizováni jednotliví aktéři úryvku.
- Charakterizujte jazyk úryvku. Jaké jazykově-stylistické vrstvy jste v něm zaznamenal(a)?
- Jaké reakce (citové, rozumové, estetické aj.) ve vás úryvek vzbudil? Kterými prvky textu byly vyvolány?

2.

Synové pochovávají matku

Nosilas nás pod srdcem
a my tě na ramenou nesem.

(Pod krovem rakve tvá tma,
světlo už navždycky zardoušené;
5 v podsklepi čela tma uhelná tak,
že najisto vzplane.)

Nesu tě na těle,
co ve vaně včera leželo
a hrálo si kosti
10 jako tvé leželo v lednici...
Ó ty dvě nahoty!
(Ty dnes jen v lehounkých šatečkách,
v těžkém zimníku já.)

Tolikrát jsi nás chovávala,
15 a my tě jen jednou pochováme...

Hřbitovní lipině
mráz hryzá do útroh.
Vánice zchváceně funí.
Lidskou řečí straka skřečí:
20 „Kří...!“
Zajímavě pláče ptáče: „Jí...“

Tolikrát jsi nás chovávala,
a my tě jen jednou pochováme...

Sama v novém bytě...
25 V noci za tebou přežezu zeď.
Závějemi dobrodím se k hrobu,
v sněhu po srdce, nad srdcem v tmě.
Loky slzného líhu,
maminečko...

30 Nosilas nás pod srdcem
a my tě na ramenou nesem.

Pak ulehnu do kůlny,
kde se předloni oběsil Lojza.
Snad budu trochu i ty,
35 svalená socha mučednice,
do jejíchž očnic,
když padala,
havran nametl planoucí vločky hvězd.

Vít Slíva, *Souvrat'* (2007)

- Jakými přímými i nepřímými prostředky autor vyjevuje své city?
 - Které jsou nejčastější básnické figury a jakou asi roli v básni plní?
 - Sledujte prolínání vzpomínky s přítomnosti a také s náznaky budoucích dějů.
 - Charakterizujte různé podoby expresivity v básni – na úrovni lexikální, stylistické a také ve výstavbě básnických obrazů.
-